

สรุปบทเรียนการพัฒนาความรู้

หลักสูตร

จิตสำนึกสาธารณะ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

*****

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) นายสุทธิเดช ชุนทอง ตำแหน่ง นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

สังกัด กลุ่มวิเคราะห์วิจัยพืช ปุ๋ย และสิ่งปรับปรุงดิน

วันที่อบรม 2 ธันวาคม 2566

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อให้สามารถอธิบายความหมายของจิตสำนึกสาธารณะได้
2. เพื่อให้สามารถอธิบายและยกตัวอย่างของจิตสำนึกสาธารณะในสังคมได้
3. เพื่อให้สามารถอธิบายมาตรฐานทางจริยธรรมตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ได้

สรุปบทเรียน

การให้บริการภาครัฐ เป็นการให้บริการสาธารณะตามประเภทพันธกิจ ได้แก่ งานบริการสังคม ควบคุมจัดระเบียบ งานสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ งานสงเคราะห์และให้ความช่วยเหลือภาคประชาชน ตามภารกิจหน่วยงาน เป็นต้น โดยมีเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการคือประชาชน โดยมีปัจจัยต่าง ๆ ที่จะสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนคือ ปัจจัยด้านความเสมอภาค การให้บริการในช่วงเวลาที่เหมาะสม ความเพียงพอในการให้บริการ ความต่อเนื่องในการให้บริการ และการพัฒนาการให้บริการให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ หัวใจที่สำคัญอีกประการหนึ่งของงานบริการภาครัฐที่สามารถบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจขององค์กร และสามารถสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ จิตสำนึกสาธารณะของผู้ให้บริการนั้น ๆ

ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะ

จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง การตระหนักถึงสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม การคิดที่ดี สร้างสรรค์ที่เป็นกุศล และมุ่งทำกรรมดีที่เป็นประโยชน์ต่อคนหมู่มาก มีความคิดสร้างสรรค์ในทางที่ดี ไม่ทำลายบุคคล สังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการกระทำ และคำพูดที่มาจากความคิดที่ดีเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ต่อสังคม ไม่เห็นแก่ตัว ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่คอร์รัปชัน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น เคารพสิทธิเสรีภาพผู้อื่น มีจิตใจที่กว้าง ไม่คับแคบ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนรับฟังข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากที่เคยรับรู้มา แสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ คาดการณ์ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น และหาทางป้องกันปัญหาเหล่านั้นเพื่อลดความรุนแรงของปัญหาต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ตัวอย่างของจิตสำนึกสาธารณะในสังคม

จากบทเรียน มีตัวอย่างบุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะต่อสังคมอย่างเป็นที่ประจักษ์ ที่สามารถเรียนรู้เอาเป็นแบบอย่างหรือเป็นแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานและดำเนินชีวิต คือ กรณีศึกษาของ ครูเชาว์-เชาวลิต สาดสมัย ผู้มีจิตสำนึกสาธารณะต่อสังคม ในการช่วยเหลือเด็ก คนชรา และผู้ยากไร้

ครูเชาว์-เชาวลิต สาดสมัย เป็นผู้มีความคิดที่อยากจะช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือเด็ก คนชรา และผู้คนที่ด้อยโอกาสมาตั้งแต่ตอนที่ตนเองเป็นเด็กพิการกำพร้าอาศัยอยู่ในบ้านราชาวดี หลังจากเรียนจบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขาพลศึกษา ครูเชาว์ก็ไม่ทิ้งความตั้งใจเดิม จึงเลือกที่จะไม่ไปสอนหนังสือตามโรงเรียนเช่นคนอื่น แต่เลือกที่จะเป็นครูสอนหนังสือในชุมชนที่ศูนย์สร้างโอกาสเด็กพระราม 8 ด้วยเหตุผลว่า ในโรงเรียนทั่วไปมีความพร้อมทุกอย่างแล้ว มีครูประจำชั้น มีครูแนะแนว ฯลฯ ในขณะที่

เด็กในชุมชนไม่มีความพร้อมในการเข้าถึงการศึกษาที่ดี ทั้งนี้ ครูเขาว์เป็นผู้มีจิตใจเมตตา เสียสละ ช่วยเหลือเด็กนักเรียน ตลอดจนคนในชุมชน ผู้ยากไร้ ด้วยจิตสาธารณะ ไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ เป็นผู้มีความอดทน ยึดมั่นในแนวทางที่ปฏิบัติ จึงกลายเป็นที่รักใคร่และได้รับการยึดถือเป็นแบบอย่างของผู้คนในชุมชน

มาตรฐานทางจริยธรรมตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

ระบอบราชการถือเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการบริหารและปกครองประเทศ โดยมีข้าราชการเป็นฟันเฟืองและเป็นส่วนเชื่อมต่อระหว่างผู้บริหารประเทศกับประชาชน ข้าราชการจึงถือเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนระบอบราชการให้สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชน โดยมุ่งเน้นเป้าหมายสูงสุด คือ ความอยู่ดีกินดีของประชาชน การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการจึงจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะ อุตสาหะ ซื่อสัตย์ สุจริต ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ

การปฏิบัติงานของข้าราชการ จึงจำเป็นต้องมีกลไกที่สำคัญในการควบคุมการทำงาน และสิ่งสำคัญที่ช่วยควบคุมการทำงานของข้าราชการสิ่งหนึ่ง คือ คุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 76 วรรคสาม ได้บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว ประกอบกับพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 มาตรา 5 ได้กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐ โดยมาตรฐานทางจริยธรรมที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือปฏิบัติ มี 7 ประการ ประกอบด้วย

1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

3) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม

4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ

5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

ทั้งนี้ ข้าราชการแต่ละประเภทมีมาตรฐานทางจริยธรรมที่กำหนดเอาไว้ในประมวลจริยธรรม เช่น ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ประมวลจริยธรรมข้าราชการรัฐสภา ประมวลจริยธรรมข้าราชการกรุงเทพมหานคร ประมวลจริยธรรมพนักงานส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง

เป็นแรงขับเคลื่อนช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานใด ๆ สามารถลุล่วงตามเป้าหมาย เนื่องจากการมีจิตสำนึกสาธารณะทำให้เป็นคนคิดบวก มองผู้อื่นในแง่ที่ดี ไม่คิดร้ายต่อผู้อื่น เป็นที่รักใคร่จากผู้คนรอบข้าง และได้รับความเมตตา เป็นคนเข้าใจผู้อื่น มีเหตุมีผล เข้าใจและเห็นใจในความทุกข์เดือดร้อนของผู้อื่นโดยไม่เหยียดหยามหรือทับถมผู้อื่น ทำให้สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จึงเป็นปัจจัยช่วยให้การปฏิบัติงานร่วมกันสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

ประโยชน์ที่ได้รับต่อหน่วยงาน

การที่ข้าราชการในหน่วยงานยึดถือมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นหลักเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติตนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ถือเป็นการพัฒนาข้าราชการให้ตระหนักในการเป็นข้าราชการที่มีเกียรติศักดิ์ศรี รู้จักความพอเพียง ยึดมั่นในคุณธรรม ยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ตระหนักในคุณความดี ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เป็นตัวอย่างการประพฤติที่ดีงามแก่สังคม และส่งผลให้การปฏิบัติราชการแผ่นดินของหน่วยงานเกิดประโยชน์สูงสุด สามารถสร้างความพึงพอใจและเกิดประโยชน์ต่อภาคประชาชนและประเทศชาติในที่สุด